

MEMO

Van : College van burgemeester en wethouders

Datum : 25 september 2023

Portefeuillehouder(s) : Wethouder De Regt

Portefeuille(s) : Openbare Ruimte

Contactpersoon : D. de Koning

Tel.nr. : 8329

E-mailadres : koning.d@woerden.nl

Onderwerp:

Bastions Torenwal en Hogewal

Kennisnemen van:

De technische inzichten, resultaten en conclusies van ingenieursbureau Sweco Nederland BV. Dit aangevuld met nieuwe informatie naar aanleiding van vragen tijdens de themabijeenkomst van 22 juni 2023 aangaande het risico op afschuiving. Het rapport van Sweco over dit risico wordt tezamen met dit memo met u raad gedeeld.

Daarnaast wordt kort en bondig uiteengezet wat het voorliggende ontwerp inhoudt en wat de effecten zijn op de natuurwaarden nu en in de toekomst.

Inleiding:

In 2019 zijn de voorbereidingen gestart voor de uitvoering van het aanbrengen van een nieuwe beschoeiing rondom de bastions Torenwal en Hogewal. Dit als onderdeel van het Singelplan Woerden (Corsa document 14i.04283), dat vanaf 2015 in uitvoering is en inmiddels 90% van de Singel heeft voorzien van een nieuwe oeverbescherming. De plannen zijn toen, naar aanleiding van vragen over de beoogde inrichting van de bastions, opgeschort.

Hierover is in de raadsinformatiebrieven D/21041206 d.d. 11 januari 2022 en D/22/075016 d.d. 17 januari 2023 uitgebreid geschreven. Het raadplegen van belanghebbenden, het meermaals aanpassen van het ontwerp en de constructieve veiligheid zijn hierin duidelijk aan de orde gekomen.

Constructieve beschouwing Sweco

Uit de ontvangen vragen over de inrichting van de bastions bleek dat er meer duidelijkheid nodig is over het nut en noodzaak van een constructieve beschoeiing. Waarom is er een zware constructie noodzakelijk en zou een eenvoudige constructie van bijvoorbeeld perkoenpalen niet voldoen? Ingenieursbureau Sweco Nederland BV heeft de opdracht gekregen een constructieve beschouwing te doen op de bestaande situatie en op basis van de uitkomsten de gemeente Woerden te adviseren.

De constructieve beschouwing is, met kenmerk D/22/075135 en als bijlage bij raadsinformatiebrieven D/22/075016 d.d. 17 januari 2023 bij u voorgelegd. Deze beschouwing beschrijft dat op basis van lokale gegevens, rekentools en vigerende NEN-normering, de huidige constructie van de grondlichamen rekenkundig niet voldoet.

In hetzelfde rapport beschouwt Sweco enkele oplossingsrichtingen. De uitkomst ervan is dat alleen een constructieve beschoeiing ervoor zorgt dat de constructie voldoet aan de NEN norm c.q. het Bouwbesluit.

Wanneer er vandaag de dag een vergunningaanvraag gedaan zou worden voor deze grondlichamen, dan zou de vergunning niet verkregen worden. Dit vanwege het constructief niet voldoen van de constructie.

Geotechnische analyse gevaarsetting

Voortkomend uit vragen tijdens de themabijeenkomst van 22 juni 2023 heeft Sweco, aanvullend op de constructieve beschouwing, een geotechnische analyse gedaan op de gevaarsetting van de bestaande situatie. Dit is een belangrijk aspect voor de risico-afweging en het besluiten wel of niet een oeverbescherming aan te leggen.

Sweco heeft op basis van de grondeigenschappen vier varianten doorgerekend. Ook deze berekeningen zijn gebaseerd op vigerende NEN-normering. De insteek van de berekeningen is om inzicht te krijgen in het risico op afschuiving.

De uitkomst is dat de bestaande constructie volgens de NEN normering afgekeurd dient te worden en als onveilig aangemerkt wordt. Dit omdat de kans op afschuiven circa 10% - 15% bedraagt en de Norm een maximum percentage van 5% hanteert.

Bouwbesluit

NEN-normeringen zijn onderdeel van het Bouwbesluit op basis waarvan constructies worden getoetst. Sweco heeft in hun beschouwing en analyse geconcludeerd dat de constructie van de bastions in de bestaande situatie niet voldoet aan het toetsingskader van het Bouwbesluit.

Naast het Bouwbesluit hebben wij ook een 'algemene' zorgplicht als overheid. Wij dienen als gemeente (eigenaar en beheerder) ervoor te zorgen dat de openbare ruimte wordt onderhouden en veilig is. Dit betekent niet dat de gemeente een garantieverplichting heeft, dat de staat van de openbare ruimte altijd perfect en foutloos hoeft te zijn. Maar de gemeente heeft wel als eigenaar en beheerder van de openbare ruimte de verplichting om te waarschuwen als een situatie onveilig is.

De gemeente is in bepaalde gevallen als eigenaar van de openbare ruimte namelijk risico-aansprakelijk. Dit houdt in dat wij aansprakelijk voor schade kunnen zijn, ook als die niet door een aanwijsbare schuld is veroorzaakt.

Voor een meer uitvoerige uiteenzetting is een bijlage bij dit memo bijgesloten.

Ontwerp

Zoals bij de inleiding beschreven is het ontwerp in de afgelopen jaren meermaals aangepast. Interne en externe belanghebbenden zijn zeer duidelijk geweest in hun reacties om zeer terughoudend te zijn in het aanbrengen van grote en ingrijpende wijzigingen op de bastions. Het belang van aanwezige waarden, zoals natuurwaarden en historische waarden dienen op waarde geschat te worden en meegenomen te worden in de afweging of het aanbrengen van een oeverbescherming wel of niet wenselijk is. Dit even los gezien van de regeltechnische noodzakelijkheid die hierboven onder de aandacht is gebracht.

Tijdens de Themabijeenkomst op donderdag 22 juni 2023 is toelichting gegeven hoe het ontwerp vanaf het Singelplan is ontwikkeld op basis van nieuwe kaders naar het laatste ontwerp. Het laatste ontwerp van Bosch Slabbers, document D//22/079042, beschrijft en visualiseert de bastions.

Dit ontwerp omarmt de belangen van de aanwezige waarden. Grote en ingrijpende wijzigingen ten aanzien van de bestaande situatie blijven beperkt. De bastions zijn bekleed met bomen, beplantingen en allerlei dieren zijn er aanwezig, waaronder vleermuizen. Dit verdient aandacht.

In onderstaande beelden is schematisch weergegeven wat het ontwerp aan werkruimte nodig heeft. Om een beschoeiing aan te kunnen brengen is het noodzakelijk dat er op de oeverlijn, daar waar het grondlichaam en het water elkaar treffen, ruimte is voor het materieel. Alleen datgene wat een belemmering vormt voor de uitvoering wordt verwijderd. Al het andere op het ruim 5 meter lange talud blijft ongemoeid, waaronder de grote bomen, boven op het talud, waar de vleermuizen in zitten.

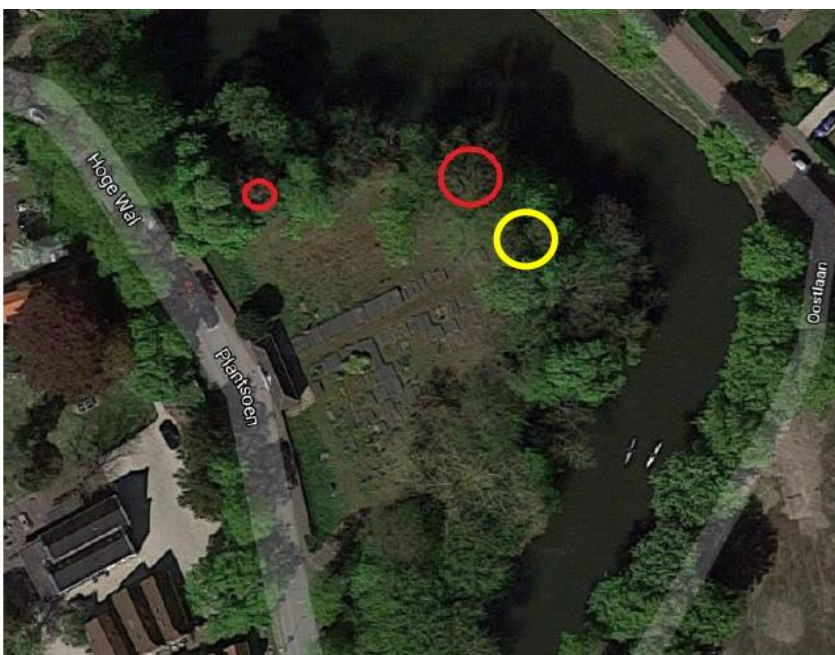

Daar waar er omwille van het creëren van werkruimte beplanting is verwijderd, voorziet het ontwerp in aanplant van nieuwe beplanting. Een kruidenrijk gras of een bosplantsoen mengsel kan de vrije ruimte direct aankleden en de biodiversiteit versterken. Datzelfde geldt voor het aanbrengen van rietkragen voor de beschoeiing. Het camoufleert het zicht op de beschoeiing en draagt ook bij aan de natuurwaarden, zowel boven water als onder water. Het ontwerp voorziet tevens in het aanplanten van 20 nieuwe bomen.

Tot slot, er treedt geen wijziging op in het natuurbeheer. Er is geen beheercyclus. Dat betekent dat de natuur hier haar gang kan gaan. Er wordt alleen ingegrepen wanneer de veiligheid in het geding is. De beheerkosten voor de bastions zijn en blijven in dit ontwerp € 0,-,-.

Vleermuizen

De aanwezigheid van vleermuizen is bekend. Zij zitten in de grote bomen bovenaan het talud. Zie onderstaande plaatje uit het rapport van Groenteam d.d. 9 juli 2021. De geldigheid van dit rapport is 3 jaar, wat betekent dat dit nog steeds gebruikt mag worden.

grotere rode cirkel: oude eik met kraamverblijfplaats Rosse vleermuis.
 kleine rode cirkel: esdoorn met dode top, verblijfplaats van een Rosse vleermuis.
 gele cirkel: paarterritorium en -plaats Ruige dwergvleermuis

In het belang van de vleermuizen en binnen de kaders van de Natuurwetgeving, is het van groot belang om de bomen waarin de vleermuizen verblijven en de bomen in de directe omgeving te behouden. . Deze bomen zijn belangrijk voor de vleermuizen om hun omgeving te herkennen, de weg te vinden naar hun verblijfplaats en de weg te kunnen vinden naar hun vaste vliegroute richting foerageergebieden. Met alleen werkzaamheden aan de voet van het talud is er geen aanleiding om op voorhand maatregelen te treffen voor de vleermuizen. Om te voorkomen dat er tijdens de uitvoering nadelig zou worden gehandeld of er afwijkende waarnemingen zijn, is een Ecologisch Werkprotocol opgesteld. Dit protocol voorziet in toetsing en begeleiding door een onafhankelijk deskundige tijdens de uitvoering.

Kernboodschap:

- Sweco toont aan dat de constructie van de grondlichamen constructief niet voldoen aan de vigerende NEN-normering c.q. het Bouwbesluit.
  - Sweco stelt op basis van een geotechnische analyse op de gevaarzetting dat de kans op afschuiving circa 10% - 15% is. En dat dit boven het in de NEN-norm gestelde maximum van 5% is.
  - Het afwijken van het Bouwbesluit en het accepteren van de gevaarzetting kan in het geval dat er bezwijking optreedt en het aansluitend volgen van aansprakelijkheidsstelling(en) betekenen dat de gemeente verantwoordelijk wordt gehouden voor de schade.
  - Het ontwerp voorziet in het veiligstellen van de bastions, de monumentale waarde van de Singel en de algemene begraafplaats.
  - Het ontwerp zet maximaal in op het behoud van aanwezige natuurwaarden, ziet hierop toe tijdens de uitvoering en voegt met nieuwe beplanting, 20 nieuwe bomen en rietkragen voor de beschoeiing ecologische waarde toe.
  - De werkzaamheden zijn niet nadelig voor de aanwezige vleermuizen.
-

Financiën:

De middelen voor de uitvoering van het ontwerp zijn aanwezig.

Vervolg:

Dit is afhankelijk van de bestuurlijke besluitvorming.

Bijlagen:

Notitie juridische verantwoordelijkheid met betrekking tot de zorgplicht in de openbare ruimte.
